

FIALOVÁ, NEBO BÍLÁ?

Ve farnosti sv. Vavřince zemřel nedávno kostelník, a protože se našel nikdo, kdo by tuto funkci vzal na sebe, chystají věci ke mši svaté ministranti. Vcelku jim to jde. Občas sice něco u oltáře chybí, ale kluci hbitě a rychle zaběhnou do sakristie a chybějící věc donesou.

Je prvního listopadu, sedmák Vašek spěchá do kostela, aby zazvonil a nachystal ke mši svaté. Už cestou si říká: Jsou svátky zemřelých. Při pohřbech bývá fialová barva, proto i dneska nachystám fialový ornát.

Pan farář přibíhá do sakristie pět minut po osmnácté hodině. „Dneska bylo tolik lidí u zpovědi, že jsem to včas nezvládl. Po mši svaté musím ještě do zpovědnice.“

Kněz nemyslí na to, co si obléká, a tak se záhy modlí s ministranty přípravnou modlitbu v ornátu fialové barvy.

Ministranti vpředu zazvoní a varhaník spustí bouřlivou a jásavou předeheru. Hudebně nadanému Lukášovi se to nezdá: „K fialové barvě se ta hudba nehodí.“

Pan farář se podívá na ornát. Strne, když vidí fialovou barvu svého svrchního oděvu.

„Stát!“ zvolá kněz a ministranti se lekou, co se děje.

„Musím se převléct,“ vysvětluje kněz a spěchá vytáhnout ze skříně ornát bílé barvy.

Lidé v kostele od zazvonění stojí a marně čekají příchod kněze a jeho asistence. Šuš-kají si, co se asi stalo. Konečně liturgický průvod vychází a ministranti v sobě dusí smích. Kněz se omlouvá za pozdní začátek, ale chybu kluků neprozrazuje.

Po mši svaté pan farář ministrantům vysvětluje: „Dnes se radujeme spolu s těmi, kteří už zemřeli a jsou v nebi, proto jsme měli bílý ornát, což je barva radosti.“

Kněz spěchá do zpovědnice, kluci donášejí věci z abaku do sakristie. Vašek uklízí ornát.

Petr se mu směje. „Proč to uklízíš, nechej to na zítra, když je zase svátek.“

„Nech si toho, tys ještě nikdy nic nespětl!“ odpovídá Vašek, protože už teď dobře ví, že teprve zítra je den modliteb za zemřelé a k tomu musí být fialová barva jako při pohřbu.

Na druhý den je pan farář spokojený a chválí Vaška za poctivou kostelnickou službu.

SPROSTÁCI

Přiblížil se den mého posledního článku do Tarsicia, a protože mám redaktory tohoto časopisu rád, rozhodl jsem se jim loučení ulehčit tím, že sesmolím text tak, aby se jim po mně nestýskalo. Vás pak, milí čtenáři, prosím, abyste následující slova nedávali přečíst rodičům.

Povíme si dnes totiž něco – nejen – o svatém Jeronýmovi, o knězi, který žil na sklonku antiky a tehdy napsal a přeložil a vykonal úchvatné věci, takže byl nakonec Církví zařazen mezi čtvero tzv. západních církevních otců. Prostě velikán. Jenže mimo jiné taky muž, jenž svým perem ostřejším než skalpel protivníky doslova bodal, řezal a stahoval z kůže. Horlil pro Hospodina, to ano, kamenem se bušil do prsou, když se kál, ale se stejnou vervou dokázal útočit na ty, kdo se podle jeho názoru přičili Boží věci.

Pro takové měl repertoár přílehlavých označení dochovaných v jeho spisech. Ten či onen heretik byl pro něj „dvounohý osel“ nebo „šilný čokl“ nebo „pes, co se vrací k vlastním vývratkům“ nebo „hmyz“ nebo „čuně“ a tak dál. Kacíř Pelagius jím byl označen za „štěkající horu sádla“.

Už jste pohoršeni? Ještě vám přidám. Jeroným totiž nebyl sám. Jeho současník svatý Řehoř Naziánský dával na konstantinopolském koncilu svým protivníkům celou škálu zvířecích jmen od prasat až po pijavice. Pokud pak jde o samotného Pána Ježíše, ten jenom v Matoušově evangeliu nadává farizejům a zákoníkům třiatřicetkrát (mj. 7^x pokrytci, 3^x blázni a slepci, 2^x slepí, co vedou slepé, 1^x synové pekla, 1^x obilné hroby, 1^x hadi a 1^x plemeno zmijí). Ano, to všechno řekl Spasitel, ten, který nikdy nespáchal hřích. Z uvedeného tedy vyplývá, že musí existovat situace, kdy jádrná slova hříchem nejsou.

Vím, mohli byste namítnout, že pátý verš dvacáté druhé kapitoly téhož evangelia praví, že „ten, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu; kdo sni-

žuje svého bratra, bude vydán radě; kdo svého bratra zatracuje, propadne ohnivému peklu“, a že tedy není zas tak moudré znevažovat bližního svého. Jistě, jistě, slovní šikana je hanebná, ale tady se bavíme o něčem jiném, o přiléhavé nadávce, která někdy poslouží lépe než řečičky bez chuti a bez zápachu.

Zdvořilost je důležitá, ale určitě není korunou ctností. A přece má žel ne jeden zbožný katolík větší problém s hrubým slovem než s překrucováním a rozměňováním nauky Církve, což je možno činit jazykem naprosto jemným a což je přitom pro duši mnohem zhoubnější než salva peprných nadávek. Navykli jsme si, zejména od 19. století, na obrázky zženštilých světců s bělostnými, růžolícími tvářičkami, světců, co zakřiknutě klopi zrak anebo jej naopak vyvracejí kamsi k dále. Kam se poděli svatí, co se dívají zpříma? Muži, co nejsou naložení v cukru a zabalení v krajce?

Svatost, přátelé, není bezchybnost a vůbec se neměří spisovností vět. Světci nejsou vždycky hodní chlápci. Jsou to ti, kdo planou pro Hospodina, kdo putují za Beránkem, kamkoliv jde – jednou za ním běží, podruhé se za ním z posledních sil celí zabahnění plazí, ale vědí, že za jiným jít nechtějí, i kdyby cesta za Pánem vedla třeba na Golgotu.

V seznamu svatořečených velikánů křesťanstva najdeme ty, kdo nadávali, ty, kdo byli drzí, ty, kdo se nebáli zakřičet, i ty, kdo neuměli mluvit. Nenajdeme tam však žádného, pro kterého by Bůh nebyl na prvním místě. A pak jsou tu zástupy lidí hodných, laskavých

a zdvořilých, nekouřících, nepijících, neřestem nepropadajících, ale natolik uvelebených ve vlastní dobrotě, že jim Bůh vlastně k ničemu příliš není. Kéž Trojjediný nedopustí, aby z vás jednou byly takové leklé ryby. A svatý Jeroným ať se za vás přimlouvá: abyste vždy raději se svou bídou přicházeli k Pánu, než šli se svou skvělostí kamkoliv jinam.

ODUŠEVNĚLE O DUŠI

Na problém lidské duše narazili už dávní filozofové ve starém Řecku, jako byli Pythagoras, Platon, Aristoteles a další. Dívali se kolem sebe, pozorovali přírodu a ptali se, odkud se bere pohyb. Všimli si totiž, že jsou v přírodě dva druhy těles. Jednak neživá tělesa, jako je např. kámen, který se pohybuje, když jím někdo hodí. A pak tělesa, jako stromy, květiny, včely, ptáci, ryby, myši ... a lidé, kteří se pohybují sami od sebe. Ptali se, co je zdrojem pohybu u těchto živých těles. Odpověděli si, že to bude tím, že tato tělesa mají duši. Duše tak pro řecké filozofy znamenala zdroj samopohybu a vztahovala se na všechny živé tvory.

Protože řeční filozofové byli vynikající pozorovatelé světa, všimli si dále, že živí tvorové jsou různého druhu.

Domnívali se proto, že i duše nebudou u všech tvorů stejné. Rozlišili tak tři kategorie duší. Nejnižší duši přiřadili rostlinám. Tato duše měla podle nich způsobovat růst a rozmnožování. O úroveň vyšší duši rozpoznali u živočichů. Ti se totiž navíc díky své duši umí přemísťovat z místa na místo. A nejdokonalější duši objevili u člověka, který je tvorem

rozumným. Tuto duši proto nazvali duší rozumovou. Díky této duši je člověk schopen přemýšlet, rozhodovat se a tvořit nové věci.

Mluvíme-li o lidské duši v představách řeckých filozofů, je třeba říci, že tito moudří mužové nebyli vždy jednotní a nelze s nimi ve všem souhlasit. Například Pythagoras, který je známým matematikem, a jehož větu se učíme již na základní škole, pravil, že duše člověka žije už před jeho narozením. Tělo navíc Pythagoras označuje jako hrob duše. Tento pohled na duši a na její vztah k tělu částečně přebírá o něco později Platon. Ten si na jedné straně duše člověka velice cení a považuje ji za věčnou. Na druhé straně však neví, jak popsat její spojení s tělem.

Tento problém rozřešil až jeho žák Aristoteles, který mluví o jednotě duše a těla. Obě složky jsou dobré a vzájemně se doplňují. Aristoteles odmítá názor o tom, že by duše existovala samostatně již před vtělením, jakož i to, že by cestovala mezi těly a střídala je. Nicméně je toho názoru, že po smrti člověka duše člověka nějakým způsobem zůstává a neumírá s tělem. Tuto svou teorii však nedopracoval.

Teprve až křesťanští myslitelé, jako sv. Augustin nebo sv. Tomáš, zformulovali ve svých spisech nauku o duši tak, jak ji známe z katechismu. Pro nás je důležité, že některé podněty pocházejí již z řecké filozofie, hlavně od Platona a Aristotela.

otec Jan Koblížek
Katedra filozofie a patrologie CMTF UP

Foto: francesco chiesi - Adobe stock

OTEC ŠTĚPÁN SMOLEN

ILUSTRACE: HELENA FILČIKOVÁ

